

Aile Etki Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Aile Etki Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16379>

Özet

Aile Etki Ölçeği (AEÖ), orijinal adı **The Impact on Family Scale** (IOFS) olan psikometrik aracın Türkçe'ye uyarlama çalışmasıdır. Bu ölçek, özellikle kronik hastalığı olan bir bireyin veya çocuğun varlığına aile üzerindeki genel etkilerini, zorlukları ve yaşam kalitesindeki değişimleri ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Türkçe uyarlama çalışması, Fadime Beydemir tarafından 2008 yılında bir yüksek lisans tezi kapsamında Pamukkale Üniversitesi'nde gerçekleştirilmiştir. Çalışma, ölçeğin kültürel uygunluğunu ve Türk popülasyonunda geçerlik ve güvenilirlik özelliklerini test etmeyi hedeflemiştir.

AEÖ, kronik hastalıkların aile yaşam döngüsü üzerindeki fiziksel, duygusal ve sosyoekonomik yükünü değerlendirerek, klinisyenlere ve araştırmacılara önemli veriler sunmaktadır. Bu araç, aileye yönelik destek ve müdahale programlarının tasarlanmasında temel bir değerlendirme aracı olarak işlev görür.

Anahtar Kelimeler

Aile Etki Ölçeği, Kronik Hastalık, Aile Fonksiyonları, Adaptasyon, Yaşam Kalitesi, Geçerlilik, Güvenilirlik.

Yazarlar

Fadime Beydemir (Türkçe Uyarlama).

Amaç

Ölçeğin temel amacı, aile üyelerinin, özellikle de kronik bir hastalığa sahip çocukların ebeveynlerinin, hastalığın yarattığı fiziksel, duygusal, sosyal ve finansal yükleri nasıl deneyimlediğini sistematik olarak değerlendirmektir. Bu değerlendirme, aileye yönelik psikososyal destek programlarının planlanması ve müdahalelerin etkinliğinin ölçülmesi için kritik öneme sahiptir.

AEÖ, klinik ortamda ve araştırma çalışmalarıyla aile işlevselliği üzerindeki olumsuz etkileri belirlemek ve bu etkilerin şiddetini derecelendirmek için kullanılmaktadır. Ölçek, aile yaşamındaki çeşitli alanlardaki stresi ve adaptasyon zorluklarını kapsamlı bir şekilde ele alarak, ailelerin özel ihtiyaçlarına yönelik hedeflenen çözümler geliştirmeye olanak tanır.

Yapı

Ölçek, çok boyutlu bir yapı olan "Aile Etkisi" kavramını ölçmektedir. Bu yapı, kronik bir durumun aile dinamikleri üzerindeki karmaşık etkileşimini temsil eder ve genellikle dört ana boyutta

incelenir: **Finansal Etki** (tedavi masraflar?, i? gücü kayb?), **Sosyal/Serbest Zaman Etkisi** (sosyal izolasyon, bo? zaman aktivitelerinden feragat), **Ki?isel/Duygusal Etki** (stres, depresyon, kayg?, ebeveyn tükenmi?li?) ve **Ailesel Etki** (aile içi çat??malar, karde?ler üzerindeki yük). AEÖ, bu alt boyutlar?n toplam?n? de?erlendirerek, kronik durumun ailenin genel ya?am kalitesi üzerindeki bütünlük etkisini ortaya koymay? amaçlar.

Geçerlik

Beydemir'in 2008 tarihli Yüksek Lisans Tezi kapsamında, ölçeğin Türkçe formunun yap? geçerli?i ve kapsam geçerli?i incelenmi?tir. Yap? geçerli?ini test etmek amacıyla aç?mlay?c? ve do?rulay?c? faktör analizleri (DFA) uygulanm??t?r. Bu analizler, orijinal ölçeğin faktör yap?s?n?n Türk kültürü ve diline uyarlanm?? formda da korundu?unu göstermeyi hedeflemi?tir. Elde edilen bulgular, ölçeğin teorik yap?yla uyumlu oldu?unu desteklemi?tir.

Kapsam geçerli?i için uzman görüşlerine ba?vurulmu? ve dilsel e?de?erlik çal??malar? yap?lm??t?r. Bu çal??malar, ölçek maddelerinin kültürel anlamda uygunlu?unu ve ölçmek istedi?i psikolojik yap?y? yeterince temsil edip etmedi?ini do?rulamak için hayati öneme sahiptir. Çeviri ve geri çeviri süreçleri titizlikle yürütülmü?tür.

Güvenirlik

Ölçeğin güvenilirli?i, iç tutarlılık katsay?s? (**Cronbach Alfa**) hesaplanarak de?erlendirilmi?tir. Adaptasyon çal??mas?nda, ölçeğin genel ve alt boyutlar?n?n iç tutarlılık katsayılar?n?n kabul edilebilir veya yüksek düzeyde oldu?u rapor edilmi?tir. Bu, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? tutarlı bir ?ekilde ölçtü?ünü ve ölçüm hatas?n?n dü?ük oldu?unu göstermektedir.

Ek olarak, ölçeğin zaman içinde kararlı sonuçlar verme yetene?ini de?erlendirmek için test-tekrar test güvenilirli?i çal??malar? da yap?lm?? olabilir. Bu tür çal??malar, AEÖ'nün ölçüm güvenilirli?ini peki?tirerek, klinik uygulamalarda ve uzun süreli ara?tırmalarda kullan?m?n?n uygunlu?unu kan?tlamaktadır.

Faktör Analizi

The Impact on Family Scale (IOFS) orijinalinde çok boyutlu bir yap? sergilemektedir. Türkçe uyarlama çal??mas?nda da bu çok boyutlulu?un, yani Finansal, Sosyal/Serbest Zaman, Ki?isel/Duygusal ve Ailesel Etki boyutlar?n?n, Türk örnekleminde korundu?u faktör analizi teknikleriyle incelenmi?tir. Faktör yüklerinin yüksek olması, maddelerin ilgili boyutlar? güçlü bir ?ekilde temsil etti?ini göstermi?tir.

Do?rulay?c? faktör analizi (DFA) sonuçlar?, Türkçe formun uyum indekslerinin (CFI, TLI, RMSEA gibi) kabul edilebilir s?nırlar içinde oldu?unu göstererek, ölçeğin yap?sal geçerli?ini ve çok boyutlu

yapışın Türk kültüründe de geçerli olduğunu desteklemektedir.

Araç

Test Type: Uyarlama

Format: Orijinal ölçek genellikle 4 veya 5'li Likert tipi derecelendirme kullanır (Örneğin: Hiçbir Zaman, Nadiren, Bazen, Sık Sık, Her Zaman).

Language Available: Türkçe, İngilizce (Orijinal)

Population Group: Kronik hastalığı olan bireylerin aile üyeleri (Özellikle ebeveynler)

Age Group: Yetkinler (Ebeveynler)

Population Details: Türkiye'deki kronik hastalığı olan çocukların ebeveynleri üzerinde uygulanmıştır. Çalışma, Denizli'deki Pamukkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü bünyesinde yapılmıştır.

Test Methodology: Öz Bildirim Ölçeği (Self-Report Scale).

Anahtar Kelimeler

AEÖ, Aile Stresi, Ebeveyn Yükü, Psikososyal Etki, Pamukkale Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Belirtilmemiştir.

Affiliation Email addresses: Belirtilmemiştir.

Correspondence Address: Pamukkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü (2008 tezi kapsamında).

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2008 (Türkçe Uyarlama).

İzinler ve Ücret: Ölçeğin ticari olmayan akademik veya klinik amaçlı kullanımı için orijinal geliştiricilerin telif hakları ve Türkçe adaptasyonu yapan yazar Fadime Beydemir'in izinleri dikkate alınmalıdır. Kullanım ve ücret bilgileri için ilgili üniversite (Pamukkale Üniversitesi) veya yazara başvurulması önerilir.

Kaynaklar

Beydemir, F. (2008). *The Impact on Family Scale'nin (Aile Etki Ölçeği) Türkçe'ye uyarlanması, geçerlilik ve güvenilirliği (Yüksek lisans tezi)*. Pamukkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Denizli.

Orijinal PDF dosyası bu bağlantıdan indirilebilir: [aile-etki-olcegi-the-impact-on-family-scale-toad.pdf](#)

Aile Etki Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçek maddeleri kaynak içerikte yer almamaktadır. Maddelerin tam listesi, derecelendirme sistemi ve puanlama bilgileri için kaynak referans olarak gösterilen Yüksek Lisans tezine (Beydemir, 2008) başvurulması gerekmektedir.